DE HEEMGAARD
CHR. SCHOLENGEMEENSCHAP
ATHENEUM | HAVO | MAVO | ISK
APELDOORN

Dyslexieprotocol

Schooljaar 2026-2027 E. Meijer (orthopedagoog); ondersteuningsteam C.S.G. De Heemgaard Apeldoorn 2026-2027

Inhoudsopgave

Wat is dyslexie? 3
Signalering 3
Leerlingen met een officiële dyslexieverklaring 3
Leerlingen met een vermoeden van dyslexie 4
Dyslexiebegeleiding (klas 1) 5
Mogelijke onderwijsaanpassingen 6
Technische hulpmiddelen 8
Organisatie 9
Bijlage 1: Format dyslexiekaart 12

Wat is dyslexie?

Dyslexie wordt gedefinieerd als: "... een specifieke leerstoornis die zich kenmerkt door een hardnekkig probleem in het aanleren van accuraat en vlot lezen en/of spellen op woordniveau, dat niet het gevolg is van omgevingsfactoren en/of een lichamelijke, neurologische of algemene verstandelijke beperking" (SDN, 2016).

Bij het bepalen van de faciliteiten die leerlingen met dyslexie op De Heemgaard kunnen gebruiken, wordt elke keer afgestemd op de individuele leerling: wat heeft deze leerling op dit moment nodig? Leerlingen kunnen dit in overleg met de dyslexiecoördinator (mevrouw Bekker) of orthopedagoog (mevrouw Meijer) ieder moment aanpassen.

Signalering

Er zijn twee doelgroepen waar rekening mee gehouden wordt in dit protocol:

• De leerling die bij aanmelding op de Heemgaard in het bezit is van een officiële dyslexieverklaring afgegeven door een orthopedagoog-generalist of GZ-psycholoog;

• De leerling bij wie een vermoeden bestaat van dyslexie.

Leerlingen met een officiële dyslexieverklaring

De leerlingen hebben al een dyslexieverklaring gedurende de basisschooltijd gekregen en worden zo aangemeld door de basisschool. Er komt een kopie van de verklaring in het dossier bij de administratie, en een melding in SOM, onder zorgvierkant. Mochten wij deze verklaring vanuit de basisschool nog niet ontvangen hebben, wordt de verklaring bij ouders door de ondersteuningscoördinator/orthopedagoog opgevraagd. De ondersteuningscoördinator/orthopedagoog zorgt ervoor dat deze leerlingen in de eerste weken van het schooljaar op de lijst van dyslectische leerlingen komen en dat alle docenten ingelicht worden (via SOM) die deze leerlingen in hun klas hebben.

De leerlingen krijgen tijdens de eerste maand van het schooljaar een gesprek met de dyslexiecoördinator. Tijdens dit gesprek wordt besproken welke faciliteiten de leerling op de basisschool heeft gebruikt en welke faciliteiten de leerling op de middelbare school kan gaan gebruiken. De afspraken die tijdens dit gesprek met de leerling gemaakt worden, worden vastgelegd in SOM. Ook krijgt de leerling een dyslexiekaart met de gemaakte afspraken (zie Bijlage 1).

Leerlingen met een vermoeden van dyslexie

Van alle leerlingen wordt voor de zomervakantie het dossier bekeken door de orthopedagoog of de leerling in aanmerking komt voor het remediëringstraject. Hiervoor wordt gekeken naar de ernst en hardnekkigheid van de didactische achterstanden van de basisschool.

Als de leerling op basis van de dossierscreening in aanmerking komt voor het remediëringstraject, worden enkele lees- en spellingstesten afgenomen. Mochten hier grote achterstanden naar voren komen dan volgen leerlingen 10 steunlessen (remediëringstraject) aan het begin van het schooljaar die gericht zijn op lezen en spellen. Na de steunlessen worden herhalingstesten afgenomen. Indien die onvoldoende resultaat hebben opgeleverd komen deze leerlingen in aanmerking voor een vervolgonderzoek naar dyslexie. De Heemgaard heeft een samenwerking met A-VISION, die vervolgens (wanneer ouders en de leerling hiermee akkoord zijn) een dyslexieonderzoek kunnen uitvoeren. Aan het dyslexieonderzoek bij A-VSION zitten kosten verbonden. Voorafgaand aan het remediëringstraject worden ouders hierover geïnformeerd. Als dyslexie officieel wordt vastgesteld, hebben leerlingen een gesprek met de orthopedagoog en ontvangen zij faciliteiten op hun dyslexiekaart.

Dyslexiebegeleiding (klas 1)

Alle leerlingen met een officiële dyslexieverklaring starten in leerjaar 1 met 6 dyslexielessen die gericht zijn op het beter leren kennen van jezelf en op het verbeteren en aanpassen van leerstrategieën, zodat het lezen en leren hopelijk makkelijker gaat.

Tijdens deze lessen komen de volgende onderwerpen aan bod: *Inzicht en achtergronden dyslexie, verschillende perspectieven, omgaan met dyslexie, relatie gedachten-gevoel-gedrag, gedachtenput, trechterlezen, leren en onthouden vanuit je sterke kanten, het leren van spelling en grammatica (moderne vreemde talen), het lezen en beantwoorden van toetsvragen*.

Deze lessen worden aangeboden, omdat we weten dat leerlingen met dyslexie net iets meer moeite hebben met deze vaardigheden. De lessen zijn niet verplicht; het wordt aangeboden aan de leerlingen met dyslexie om hen te helpen met het omgaan met dyslexie in het voortgezet onderwijs. Aan de start van het schooljaar worden alle ouders van leerlingen met een dyslexieverklaring via de mail over deze lessen geïnformeerd en wordt afgestemd of de leerling hieraan deel wil nemen.

Na deze lessen is verdere dyslexiebegeleiding op aanvraag. Dit geldt ook voor de overige leerjaren. Daarnaast worden flexlessen aangeboden voor ondersteuning bij de (vreemde) talen. Iedere periode kan de leerling kiezen uit verschillende flexlessen die wekelijks gedurende één lesuur plaatvinden. De leerling kan er ook voor kiezen om een flexles (indien dit mogelijk is) voor meerdere periodes te kiezen en dus gedurende een langere periode te volgen.

Mogelijke onderwijsaanpassingen

Het doel van de aanpassingen voor de leerling is dat zij beter functioneren in het onderwijs en kunnen of leren omgaan met dyslexie zodat ze zelfstandig en met succes hun diploma kunnen behalen op De Heemgaard.

Compenserende/dispenserende faciliteiten

Dyslectische leerlingen hebben hulp nodig die is afgestemd op hun individuele problematiek.

De Heemgaard heeft hiervoor de volgende mogelijkheden:

Remediëren

• Leerlingen kunnen extra ondersteuning krijgen door middel van de flexlessen voor ondersteuning bij de (vreemde) talen.

• Leerlingen kunnen in klas 1 gebruik maken van de 6 dyslexielessen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de methode “Dyslexiesleutels”.

Compenseren

• Extra tijd bij toetsen of een verkorte toets;

• Gebruik laptop met spellingcontrole voor huiswerk en toetsen;

• Voorgelezen toetsen met behulp van ClaroRead;
- Als ClaroRead op de laptop van de leerling is geïnstalleerd is de leerling zelf verantwoordelijk voor het meebrengen van de laptop, zodat ClaroRead kan worden gebruikt tijdens de toets. In de bovenbouw worden alle toetsen op schoollaptops gemaakt.

• Voorgelezen studie- en werkboeken;

• Leesbeurten mogen voorbereid worden;

• Toetsen in Arial 12 en duidelijk opgemaakt;

• Aanleren van ICT-vaardigheden bij het gebruik van ondersteunende softwareprogramma’s

• Bij luistertoetsen meer leestijd tussen de fragmenten.

Dispenseren

Dispenseren houdt in dat er aan leerlingen met een dyslexieverklaring (gedeeltelijk) vrijstelling wordt gegeven wat betreft het voldoen aan bepaalde, met de orthopedagoog en afdelingsleider vastgestelde taakeisen. Aanpassingen in het curriculum worden besproken met alle betrokkenen. Alles wordt vastgelegd in SOM.

• Spellingfouten niet of verminderd meetellen. Bij de talen worden alleen regelfouten/leerfouten fout gerekend. Herhalingsfouten, inprentfouten en luisterfouten niet. Spelling wordt enkel meegeteld als dit getoetst wordt.

• Bij ernstige moeilijkheden met een vreemde taal, zal het vak gevolgd moeten worden tot en met de profielkeuze, maar kan de invulling worden aangepast in afstemming met de afdelingsleider, orthopedagoog en vakdocent. Voorwaarde is dat de Vreemde Moderne Taal niet meer gekozen kan worden in de bovenbouw;

Aanpassingen bij het school- en eindexamen

- 25% extra tijd per examen (maximaal 30 minuten) bij het Centraal Schriftelijk

Eindexamen.

- 25% extra tijd (ongeveer 10 minuten per lesuur) bij het schoolexamen (PTA);

- Gebruik van een tekstverwerker met spellingcorrector op een laptop/pc;

- Voorgelezen examens. De Centrale Eindexamens worden voorgelezen door middel van

ClaroRead.

De faciliteiten zijn maatwerk en worden elk jaar naast de regels van het college Toetsen en Examens gelegd. Wanneer er onduidelijkheden zijn over het gebruik van de faciliteiten kan de orthopedagoog of dyslexiecoördinator worden geraadpleegd.

Technische hulpmiddelen

Op De Heemgaard wordt gebruik gemaakt van ClaroRead. Dit is een goed programma voor dyslectische leerlingen met een tempoprobleem of voor leerlingen die problemen hebben met accuraat lezen. Wanneer leerlingen ClaroRead gebruiken, kunnen ze ook digitale leerboeken krijgen. Zowel ClaroRead als de studieboeken worden door De Heemgaard aangeschaft. Ook toetsen kunnen met ClaroRead worden gemaakt. De toets wordt als een Word document of PDF aangeleverd door de docent. De leerlingen die hier gebruik van willen maken, nemen hiervoor contact op met de orthopedagoog/dyslexiecoördinator, die hen vertrouwt maakt met het programma.

In de onderbouw maken leerlingen (indien dit mogelijk is) gebruik van een eigen laptop bij toetsen; of lenen hiervoor een laptop bij het secretariaat. In de bovenbouw worden de toetsen op schoollaptops gemaakt.

Organisatie

De verantwoordelijkheid voor het dyslexiebeleid ligt bij de ondersteuningscoördinator en de orthopedagoog. De orthopedagoog en de dyslexiecoördinator zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het dyslexiebeleid. Daarnaast hebben docenten, mentoren, leerlingen en ouders een rol in de begeleiding van de dyslectische leerlingen.

Taken en verantwoordelijkheden van alle betrokkenen

De ondersteuningscoördinator

• evalueert het dyslexieprotocol samen met de orthopedagoog;

• heeft een overzichtslijst met alle dyslectische leerlingen in de school.

De orthopedagoog

• evalueert het dyslexieprotocol samen met de ondersteuningscoördinator en stelt waar nodig bij;

• ziet er samen met de leerling en mentor op toe dat de leerling met dyslexie de compenserende en dispenserende maatregelen krijgt die hem toekomen;

• is aanspreekpunt voor mentoren, docenten, ouders en leerlingen m.b.t. dyslexie;

• is beschikbaar voor leerlingen met vragen en indien leerlingen aanpassingen willen maken in de faciliteiten;

• maakt een verslag van het gesprek, legt de aanbevelingen en faciliteiten vast, die gelden voor de leerling en geeft dit door aan de mentor voor verwerking in SOM. Ook worden de ouders geïnformeerd;

• communiceert alle veranderingen en nieuwe afspraken duidelijk met alle betrokken partijen en legt dit vast in SOM;

• is verantwoordelijk voor de screening van de leerlingen en de daaruit voortkomende organisatorische werkzaamheden;

• informeert de docenten over dyslexie;

• organiseert voor de zomervakantie een informatiebijeenkomst voor alle ouders van leerlingen die de overstap naar klas 1 gaan maken.

De dyslexiecoördinator

• Voert een startgesprek aan het begin van het schooljaar en evaluatiegesprek aan het eind van het schooljaar met alle leerlingen die in leerjaar 1 op school starten met een officiële dyslexieverklaring.

• is beschikbaar voor leerlingen met vragen en indien leerlingen aanpassingen willen maken in de faciliteiten;

• is beschikbaar voor leerlingen wanneer er problemen tijdens toetsen worden ervaren.

• communiceert alle veranderingen en nieuwe afspraken duidelijk met alle betrokken partijen en legt dit vast in SOM;

• informeert de docenten over dyslexie;

• organiseert voor de zomervakantie een informatiebijeenkomst voor alle ouders van leerlingen die de overstap naar klas 1 gaan maken.

De mentor

• is het eerste aanspreekpunt voor de leerling, de ouders en de vakdocent;

• monitort de resultaten van de leerling;

• signaleert leerproblemen bij de orthopedagoog;

• informeert de vakdocenten over de afspraken;

• draagt de afspraken over naar de nieuwe mentor aan het einde van een schooljaar.

De leerling

• zet zich maximaal in om te leren;

• is verantwoordelijk voor correcte aantekeningen van de les en het opschrijven van huiswerk in de agenda;

• laat schriftelijke werkstukken controleren op spelling en grammatica voordat het wordt ingeleverd;

• Vermeldt op de toets een ‘D’, van dyslectisch;

• is verantwoordelijk voor het meebrengen van een laptop (voor het gebruik van ClaroRead) bij toetsen en de daarbij behorende spullen, zoals een koptelefoon/oortjes zonder bluetooth aansluiting;

• overlegt met de mentor en orthopedagoog bij problemen gerelateerd aan dyslexie.

• overlegt met de mentor en dyslexiecoördinator bij problemen tijdens toetsen.

De ouders

• moedigen hun kind aan en ondersteunen bij talige vakken;

• stimuleren hun kind om regelmatig (hardop) te lezen;

• luisteren naar de signalen van hun kind en bespreken dat met de mentor.

De vakdocent

• houdt zich aan afspraken die gemaakt zijn met de leerling met dyslexie (terug te vinden in SOM);

• geeft indien nodig extra ondersteuning in de les;

• bespreekt toetsen met de leerling (voor– en nabespreking);

Bijlage 1: Format dyslexiekaart

Dyslexiekaart

DE HEEMGAARD

Van: .....

Deze leerling komt in aanmerking voor:

- Extra tijd bij toetsen of verkorte toets
- Aangepaste beoordeling spelling:
  - Herhalingsfouten tellen niet mee
- Spelling telt alleen mee als dit getoetst wordt
- Voorbereiding voor een voorleesbeurt
- Anders,

.....

Extra hulpmiddelen:

- Gebruik laptop in de les
- Gebruik van voorleesprogramma (bijv. ClaroRead)
- Maken van toetsen op usb
- Boeken laten voorlezen (leesboeken)
- Anders,

.....

Handtekening / paraaf Orthopedagoog, Dyslexiecoördinator

Heb je vragen over dyslexie of wil je je afspraken aanpassen?
Neem dan contact met de orthopedagoog (e.meijer).

Gebruik laptop

Docent:

- De docent levert de toets aan op een USB-stick.
- De docent print de toets als deze gemaakt is.

Leerling:

- De leerling neemt een **laptop** mee naar de toets (denk ook aan alles wat daarbij hoort, zoals een oplader, **koptelefoon**, muis, etc. als het nodig is)
- Spellingscontrole mag gebruikt worden, behalve als er spelling wordt getoetst.
- De leerling gebruikt geen internet bij het maken van de toets.
- Bij misbruik vervalt het recht om toetsen te maken op de laptop.

Wat doe je bij toetsing?

- Leg deze kaart in het zicht op je tafel.
- Schrijf een “D” boven aan het toetsblad (doe dit op elk blad dat ingeleverd wordt).
- Lees goed wat je moet doen.
- Controleer je werk en kijk of je niets bent vergeten.
- Heb je een verkorte toets en blijft wat tijd over? Je mag de overgeslagen opdrachten maken. Die worden nagekeken maar tellen niet mee.

Anders,

.....

Is er iets misgegaan tijdens de toets?
Neem dan contact met de dyslexiecoördinator (n.bekker). Lokaal 134